

NACIONALINĖ TEISMŲ ADMINISTRACIJA

Biudžetinė įstaiga, L. Sapiegos g. 15, LT-10312 Vilnius, tel. (8 5) 268 5186, el. p. info@teismai.lt.

Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188724424

Teisėjų tarybai

2022-10-

Nr.

DĖL TEISĖJŲ TARYBOS NUTARIMO PROJEKTO PATEIKIMO

Nacionalinė teismų administracija teikia Teisėjų tarybai svarstyti parengtą Teisėjų tarybos nutarimo „Dėl Pavyzdinės smurto ir priekabiavimo prevencijos politikos teismuose patvirtinimo“ projektą (toliau – Projektas).

Projektas parengtas įgyvendinant Lietuvos Respublikos darbo kodekso 30 straipsnio nuostatas (įsigaliosiančias 2022 m. lapkričio 1 d.), įpareigojančias darbdavį, kurio vidutinis darbuotojų skaičius yra daugiau kaip penkiasdešimt, įvykdžius informavimo ir konsultavimo procedūras, patvirtinti smurto ir priekabiavimo prevencijos politiką bei įprastais darbovietėje būdais ją paskelbti ir įgyvendinti.

Pažymėtina, kad Smurto ir priekabiavimo prevencijos politikoje turi būti nustatyta: smurto ir priekabiavimo atpažinimo būdai, galimos smurto ir priekabiavimo formos, supažindinimo su smurto ir priekabiavimo prevencijos priemonėmis tvarka, pranešimų apie smurtą ir priekabiavimą teikimo ir nagrinėjimo tvarka, apie smurtą ir priekabiavimą pranešusių asmenų ir nukentėjusių asmenų apsaugos priemonės ir jiems teikiama pagalba, darbuotojų elgesio (darbo etikos) taisyklės ir kita informacija, susijusi su smurto ir priekabiavimo prevencija.

Rengiant Projektą, vadovautasi Lietuvos Respublikos teismų įstatymo, Darbo kodekso nuostatomis, atsižvelgta į Valstybinės darbo inspekcijos parengtas Smurto ir priekabiavimo prevencijos politikos rengimo metodines rekomendacijas. Taip pat Projektas buvo pateiktas vertinti teismų kancleriams bei atsižvelgta į jų pateiktus pasiūlymus.

Atkreiptinas dėmesys, kad teismai, tvirtindami Smurto ir priekabiavimo prevencijos politiką, turi teisę iš dalies arba visiškai pakeisti Pavyzdinės smurto ir priekabiavimo politikos nuostatas, tiek, kiek jos neprieštarautų Teismų įstatymui, Darbo kodeksui, Lietuvos Respublikos lygių galimybių įstatymui, Lietuvos Respublikos moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymui ir kitiems teisės aktams.

PRIDEDAMA:

Teisėjų tarybos nutarimo projektas, 6 lapai.

Direktoriaus pavaduotojas

Antanas Jatkevičius

Jovita Ramanauskienė, tel. (8 5) 251 4188, el. p. jovita.ramanauskiene@teismai.lt

Eglė Zakrienė, tel. (8 5) 251 4188, el. p. egle.zakriene@teismai.lt

LIETUVOS
TEISMAI

**TEISĖJŲ TARYBA
NUTARIMAS
DĖL PAVYZDINĖS SMURTO IR PRIEKABIAVIMO PREVENCIJOS POLITIKOS
TEISMUOSE PATVIRTINIMO**

2022 m. d. Nr. 13P- (7.1.2)
Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos teismų įstatymo 120 straipsnio 27 punktu, Lietuvos Respublikos darbo kodekso 30 straipsniu, Lietuvos Respublikos lygių galimybių įstatymu, Lietuvos Respublikos moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymu, Teisėjų taryba n u t a r i a:

1. Patvirtinti Pavyzdinę smurto ir priekabiavimo prevencijos politiką teismuose (pridedama).
2. Šis nutarimas įsigalioja 2022 m. lapkričio 1 d.

Pirmininkas

Sekretorius

PAVYZDINĖ SMURTO IR PRIEKABIAVIMO PREVENCIJOS POLITIKA TEISMUOSE

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Smurto ir priekabiavimo prevencijos politika (toliau – Politika) nustato smurto ir priekabiavimo prevencijos politikos principų įgyvendinimo teismuose nuostatas bei vykdymo priežiūros tvarką.

2. Politikos tikslas – padėti asmenims dirbantiems teisme (teismų vadovams, teisėjams, valstybės tarnautojams ir darbuotojams, dirbantiems pagal darbo sutartį) atpažinti smurto ir priekabiavimo atvejus, galimas smurto ir priekabiavimo formas, supažindinti su smurto ir priekabiavimo prevencijos priemonėmis, pranešimų apie smurtą ir priekabiavimą teikimo ir nagrinėjimo tvarka, apie smurtą ir priekabiavimą pranešusių asmenų ir / ar patyrusių smurtą ir / ar priekabiavimą asmenų apsaugos priemonėmis bei jiems teikiama pagalba, rekomenduojamais elgesio darbe (darbo etikos) modeliais ir kita informacija, susijusia su smurto ir priekabiavimo prevencija.

3. Politikoje vartojamos sąvokos:

3.1. smurtas ir priekabiavimas – vieno ar kelių asmenų nepriimtinas elgesys, galintis pasireikšti įvairiomis formomis, kai vienas ar daugiau asmenų siekia įžeisti arba įžeidžia kito asmens orumą, siekia daryti arba daro neigiamą įtaką jo emocinei sveikatai ir / ar siekia sukurti arba sukurti priešišką darbo aplinką;

3.2. smurtas – vieno ar kelių asmenų veikimu ar neveikimu kitam vienam ar daugiau asmenų padaromas tyčinis fizinis, psichinis, seksualinis, ekonominis poveikis, susijęs su darbu, dėl kurio asmuo patiria arba gali patirti neturtinę ar turtingą žalą;

3.3. priekabiavimas – nepageidaujamas elgesys, kai lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, politinių, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos pagrindu siekiama įžeisti arba įžeidžiamas asmens orumas ir siekiama sukurti arba sukuriamas bauginanti, priešiška, žeminanti ar įžeidžianti aplinka (Lietuvos Respublikos lygių galimybių įstatymo 2 straipsnio 7 dalis);

3.4. seksualinis priekabiavimas – nepageidaujamas, užgaulus, žodžiu, raštu ar fiziniu veiksniu išreikštas seksualinio pobūdžio elgesys su asmeniu, turint tikslą pakenkti asmens orumui, ypač sukuriant bauginančią, priešišką, žeminančią ar įžeidžiančią aplinką (Lietuvos Respublikos moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 2 straipsnio 6 dalis);

3.5. grėsmė – gresianti padėtis, pavojus, įskaitant įvairius grėsmingus įvykius (asmenų formuojančių užduotis ar asmenų vykdančių užduotis žodiniai išpuoliai, kitas įvairus susirūpinimą keliantis elgesys).

4. Visi teisme dirbantys asmenys privalo gerbti kito asmens garbę ir orumą, puoselėti pagarbaus bendravimo ir bendradarbiavimo kultūrą, vertybes, deklaruoti nepakantumą smurto ir priekabiavimo darbe išraiškoms, aiškiai parodant, kad tokie veiksmai yra netoleruojami.

5. Teisme dirbančių asmenų santykiai grindžiami supratimo, tolerancijos, geranoriškumo, abipusės pagarbos principais ir kitomis organizacinę elgseną kuriančiomis

vertybėmis. Teismuose dirbantys asmenys, atlikdami savo funkcijas, taip pat vadovaujasi įstatymuose ir kituose teisės aktuose nustatytais etikos principais, laikosi jų veiklai nustatytų etikos reikalavimų.

6. Rekomenduojami teisme dirbančių asmenų elgesio darbe (darbo etikos) modeliai, siekiant išvengti smurto ir priekabiavimo:

6.1. tarpusavio santykiai turi būti grindžiami mandagumu, sąžiningumu, pagarba, tolerancija, pasitikėjimu ir bendradarbiavimu;

6.2. asmenys dirbantys teisme negali vienas kito diskriminuoti, priekabauti, tyčiotis ar gąsdinti, nurodyti diskriminuoti kitų dirbančių teisme asmenų dėl jų lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos ar kitų pagrindų;

6.3. Asmenys formuojantys užduotis ir asmenys vykdantys užduotis privalo viešai nevertinti kitų darbuotojų asmeninių savybių ir kompetencijos, pastabas apie pastebėtas klaidas ar veiklos trūkumus reikšti korektiškai, nedalyvaujant kitiems asmenims, netoleruoti nepagrįstos kritikos.

II SKYRIUS

SMURTO IR PRIEKABIAVIMO FORMOS BEI NEPRIIMTINO ELGESIO IŠRAIŠKOS

7. Smurto ir priekabiavimo bei nepriimtino elgesio išraiškos, kurios nėra toleruojamos ir kurioms taikoma Politika:

7.1. fiziniai veiksmai, kuriais siekiama sukelti skausmą ir / ar sužaloti. Fizinis smurtas gali pasireikšti (bet neatsiriboja) mušimu, stumdymu, smaugimu, trenkimu, purtymu, tampymu, daiktų daužymu ginčo metu, daiktų mėtymu įpykus, turto naikinimu, sužeidimu – kūno sužalojimais;

7.2. psichologiniai veiksmai – asmens įžeidinėjimas, nepagrįstų pastabų teikimas, grasinimas, draudimai, gąsdinimas, žeminimas, užgauliojimas ir kitas netinkamas elgesys, kuriuo siekiama asmenį įskaudinti, įbauginti, sumenkinti ar įstumti į beginklę ir bejėgę padėtį, priversti suvokti priklausomybę, atlikti tam tikrą veiksmą, paklusti smurtautojui. Pavyzdžiui, grasinimais bandoma nuslopinti galimą aukos pasipriešinimą. Psichologinio smurto darbe baimė riboja jį patiriančių asmenų veiksmus, laisvę, daro įtaką jų sprendimams, bendravimui, savijautai ir gerovei darbe;

7.3. seksualiniai veiksmai – kėsینimasis ne tik į asmens sveikatą, asmens kūno neliečiamumą, bet ir socialinę laisvę, asmenybės garbę ir orumą, t. y. tuo pačiu metu seksualiniame smurte pasireiškia ir fizinio, ir psichologinio smurto bruožai. Šis smurtas pasireiškia įvairiomis formomis, pavyzdžiui, juokais ar šaipymusi iš kito asmens seksualumo ar kūno, įžeidžiančių pareiškimų darymu, įžeidinėjimu, pravardžiavimu dėl asmens seksualinių nuostatų / elgesio ir kt.;

7.4. ekonominiai veiksmai – asmens žeminimas dėl ekonominės priklausomybės ir / ar patirtos / patiriamos ekonominės žalos, atsiradusios dėl smurtautojo prievartos. Tai gali pasireikšti (bet neapsiriboja) daromu poveikiu susidoroti su asmeniu finansiškai, grasinimais neskirti skatinimo priemonių ar jų mokėjimo nutraukimu, nuopelnų / pasiekimų ir kvalifikacijos nuvertinimu, taip išskiriant iš kitų, asmens veiklos nuvertinimu ne pagal jo nuopelnus ir kvalifikaciją, neleidimas dirbti ir kt.;

7.5. nepriimtino elgesio išraiškos – elgesys, kuris kenkia asmens emocinei, o sunkiais atvejais – ir psichinei bei fizinei sveikatai. Pavyzdžiui, nepriimtinas ar nepageidaujamas fizinis kontaktas (fizinis prisilietimas, glostymas, plekštelėjimas, grybštelėjimas, siekimas prisiliesti (apkabinti), prisitraukti arčiau kito asmens ir kt.) ar tokio fizinio kontakto reikalavimas; nepadoraus turinio informacijos demonstravimas ar siuntimas; įkyrus domėjimasis apie privatų gyvenimą,

intymius santykius; nepageidaujami komentarai dėl išvaizdos, kūno formos, aprangos; įžeidžiantys juokai, patyčios, apkalbos, gandai, šmeižtas, užgaulūs gestai; tyčinis asmens izoliavimas darbinėje veikloje; informacijos, nesusijusios su asmens atliekamomis funkcijomis, apie šį asmenį rinkimas ir / ar platinimas; elgesys, kuriuo siekiama riboti asmens apsisprendimo laisvę; poveikis asmeniui, siekiant tam tikrų su darbu nesusijusių funkcijų (paslaugų) atlikimo ir kt.

III SKYRIUS

SMURTO IR PRIEKABIAVIMO PREVENCIJOS ĮGYVENDINIMAS

8. Smurtas ir priekabiavimas bei bet kokios jo apraiškos yra draudžiamos visose su darbu susijusiose erdvėse ir veiklose (taip, kaip tai apibrėžia Darbo kodekso 30 str. 2 d.).

9. Teisme išskiriami pirminiai, antriniai ir tretiniai smurto darbe prevenciniai veiksmai:

9.1. pirminė prevencija – veiksmai, skirti pašalinti smurto ir priekabiavimo apraiškas ir taip sumažinti neigiamą jų įtaką teisme dirbantiems asmenims, t. y. psichosocialinės ir fizinės darbo aplinkos gerinimas (darbo aplinkos keitimas, lanksčių darbo grafikų tvirtinimas, psichosocialinių profesinės rizikos veiksnių stebėseną, įtraukimas į teismo veiklas, grįžtamojo ryšio suteikimas), smurto ir / ar priekabiavimo atvejų fiksavimas ir teismo organizacinės kultūros ugdymas. Pagarba, atidumu ir atvirumu grįstas asmenų dirbančių teisme bendravimas, užduotis formuojančių asmenų parama sprendžiant problemas, mažinant smurto ir priekabiavimo darbe riziką bei ugdant organizacinę kultūrą;

9.2. antrinė prevencija – prieš smurtą nukreiptos įstaigos politikos formavimas. Antrinės prevencijos įgyvendinimo metu teisme dirbantys asmenys informuojami apie parengtą Politiką, organizuojamus mokymus smurto ir priekabiavimo temomis. Teisme dirbantys asmenys, nevykdantys užduotis formuojančių funkcijų, mokomi: kaip nustatyti galimas smurto ir priekabiavimo situacijas; kokie galimi smurto ir priekabiavimo šalinimo sprendiniai; bendravimo įgūdžių, kurie padėtų išvengti smurto ir / ar jį sumažinti; kaip skatinti teigiamą aplinką darbe; apie teisinio gynimo galimybes. Asmenys formuojantys užduotis vykdymui mokomi: suprasti ir paaiškinti teismo prevencinės politikos strategiją; pastebėti netinkamą savo ir asmenų, su kuriais dirba, elgesį; įvertinti darbo aplinką ir numatyti priemones, kurios padėtų išvengti smurto ir / ar priekabiavimo darbe; padėti nukentėjusiems asmenims; užtikrinti informacijos apie patyrusius smurtą asmenis konfidencialumą pagal galiojančius teisės aktus; palaikyti teisme dirbančius asmenis ir skatinti abipusę pagarbą grįstą darbo aplinką;

9.3. tretinė prevencija – visapusiška pagalba smurtą ir /ar priekabiavimą patyrusiems asmenims ir taikomos drausminės nuobaudos.

10. Teismo pirmininkas yra atsakingas už tai, kad teisme būtų vykdoma smurto ir priekabiavimo prevencija. Teismo pirmininkas gali paskirti nešališką, darbuotojų pasitikėjimą turintį, etišku elgesiu pasižymintį teisme dirbantį asmenį, kuris konsultuoja Politikos įgyvendinimo klausimais, bet nenagrinėja skundų / pranešimų ir nevykdo tyrimų.

IV SKYRIUS

PRANEŠIMŲ / SKUNDŲ APIE SMURTĄ IR PRIEKABIAVIMĄ TEIKIMO IR NAGRINĖJIMO TVARKA

11. Asmuo, manantis, kad prie jo ar kito asmens yra priekabiaujama ir / ar naudojamas smurtas, turi teisę pateikti pranešimą / skundą teismo pirmininkui arba jo įgaliotam asmeniui šiais būdais: laisvos formos raštu, teikiamu per dokumentų valdymo sistemą, elektroniniu paštu specialiai

šiam tikslui sukurtu elektroninio pašto adresu. Pranešimas / skundas gali būti pateikiamas ir anonimiškai. Pranešimą rekomenduojama pateikti per kiek įmanoma trumpiausią laiką nuo skundžiamų veiksmų padarymo arba paaikškinimo dienos. Jame turi būti nurodyti paaikškinimai apie patirto smurto ir / ar priekabiavimo situaciją, smurto apraiškas ir aplinkybes, nurodyti galimi liudytojai, pridėti turimi įrodymai (pavyzdžiui, garso įrašai, susirašinėjimas ir pan.). Visi pranešimai / skundai apie smurto ir priekabiavimo atvejus turi būti registruojami ir nagrinėjami. Bet kuri informacija, susijusi su pranešimu / skundu laikoma konfidencialia ir negali būti paviešinta asmenims, kurie nėra susiję su galimu pažeidimu ir jo tyrimu.

12. Teismo pirmininkas ar jo įgaliotas asmuo, gavęs pranešimą / skundą, priima vieną iš šių sprendimų:

12.1. tuo atveju, jei asmuo teikia tik informaciją (pranešimas), prašo konsultacijos ir nepageidauja, kad būtų atliktas tyrimas, taiko tokias procedūras, kaip pokalbis, kai atsakingas asmuo atskirai bendrauja su skundžiamuoju, dalyvaujant ar nedalyvaujant besiskundžiančiam asmeniui, siekiant taikiai išspręsti kilusius nesutarimus, arba priimamas sprendimas pakartotinai supažindinti skundžiamąjį asmenį su Politika ir kitais dokumentais, atkreipiant papildomą dėmesį į tai, dėl ko buvo kreiptasi;

12.2. sudaro Komisiją gautam pranešimui / skundui ištirti ir pateikti teismo pirmininkui ar jo įgaliotam asmeniui išvadą;

12.3. organizuoja tyrimą, vadovaudamasis teisės aktais, reglamentuojančiais teismo veiklą bei nustatančiais tarnybinių nusižengimų, darbo pareigų pažeidimų, profesinės etikos normų pažeidimų tyrimo tvarką,

12.4. tuo atveju, kai pateikiamas skundas dėl teisėjo veiksmų, jis teikiamas nagrinėti Lietuvos Respublikos teismų įstatymo 83, 102 ir 103 straipsniuose nustatyta tvarka.

13. Nustačius smurtą ir / ar priekabiavimą, teisme skubiai ir efektyviai imamasi priemonių traumų ir streso lygiui sumažinti, užtikrinant pagalbos prieinamumą ir visus reikalingus psichologinės pagalbos resursus:

13.1. inicijuojamas ir pravedamas pokalbis, suteikiami psichologinės pagalbos organizacijų, psichologinės pagalbos telefono linijų nuorodos ir kontaktai;

13.2. sudaromos sąlygos dalytis patirtimi, organizuojant teisme dirbančių asmenų pokalbius, mokymus, susirinkimus, skatinant kalbėti apie savo patirtį, informuoti atsakingus asmenis ir ieškoti pagalbos, gauti paramą iš kolegų;

13.3. po kiekvieno smurto ir / ar priekabiavimo atvejo tyrimo, įvykus kitoms ekstremalioms / krizinėms situacijoms, susijusioms su smurto ir / ar priekabiavimo apraiškomis atliekamas psichosocialinių rizikos veiksnių vertinimo atnaujinimas (apklausos). Gauti rezultatai apibendrinami ir, esant poreikiui, atsižvelgus į nustatytą atvejį, atliekami šios Politikos 9 punkte numatyti prevenciniai veiksmai;

13.4. taikoma tarnybinė / drausminė atsakomybė pagal Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymą ir (ar) Lietuvos Respublikos darbo kodeksą.

V SKYRIUS

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

14. Politika patvirtinta teismui įvykdžius informavimo ir konsultavimo procedūras Lietuvos Respublikos darbo kodekso nustatyta tvarka. Visi teisme dirbantys asmenys pirmą kartą su patvirtinta Politika supažindinami pasirašytinai ir / arba dokumentų valdymo sistemoje, o su pakeitimais – išsiunčiant pranešimą apie pakeitimus elektroniniu paštu. Teismo Politika viešinama

interneto svetainėje.

15. Politikos įgyvendinimo ir vykdymo priežiūros tvarka peržiūrima ir, esant poreikiui, atnaujinama pasikeitus šios Politikos reguliavimo srities teisės aktams, atsižvelgiant į gautus pranešimus apie smurtą ir priekabiavimą, nustatytus smurto ir priekabiavimo atvejus, pasikeitus galimiams jų pavojams ar atsiradus naujų arba pareikalavus Lietuvos Respublikos valstybinei darbo inspekcijai. Už periodišką Politikos įgyvendinimo ir vykdymo priežiūros tvarkos peržiūrėjimą ir, esant poreikiui, teikimą teismo pirmininkui ją atnaujinti atsakingas teismo pirmininko įgaliotas asmuo.

DETALŪS METADUOMENYS	
Dokumento sudarytojas (-ai)	Nacionalinė teismų administracija
Dokumento pavadinimas (antraštė)	DĖL TEISĖJŲ TARYBOS NUTARIMO PROJEKTO PATEIKIMO
Dokumento registracijos data ir numeris	2022-10-26 Nr. 4R-1584-(1.17.E)
Dokumento gavimo data ir dokumento gavimo registracijos numeris	-
Dokumento specifikacijos identifikavimo žymuo	ADOC-V1.0
Pagrindinio dokumento priedų skaičius	1
Pagrindinio dokumento pridedamų dokumentų skaičius	0
Parašo paskirtis	pasirašymas
Parašą sukūrusio asmens vardas, pavardė ir pareigos	Antanas Jatkevičius Direktoriaus pavaduotojas
Parašo sukūrimo data ir laikas	2022-10-26 13:17:15 GMT+03:00
Parašo formatas	XAdES-T
Laiko žymoje nurodytas laikas	2022-10-26 13:16:15 GMT+03:00
Informacija apie sertifikavimo paslaugų teikėją	ADIC CA-B
Sertifikato galiojimo laikas	2021-08-05 08:59:31 GMT+03:00 - 2024-08-04 08:59:31 GMT+03:00
Informacija apie būdus, naudotus metaduomenų vientisumui užtikrinti	-
Programinės įrangos, kuria naudojantis sudarytas elektroninis dokumentas, pavadinimas	Lietuvos teismų informacinė sistema
Informacija apie elektroninio dokumento ir elektroninio (-ių) parašo (-ų) tikrinimą (tikrinimo data)	Atitinka specifikacijos keliamus reikalavimus. Visi dokumente esantys elektroniniai parašai galioja. (2022-10-26 13:15:01)
Elektroninio dokumento nuorašo atspausdinimo data ir ją atspausdinęs darbuotojas	Nuorašą suformavo LITEKO 2022-10-26 13:15:01
Paieškos nuoroda	-
Papildomi metaduomenys	-